школярів, що спрямовується на формування їх мотиваційної, емоційно-почуттєвої, креативної, психофізичної сфер та стимулювання творчої активності особистості дитини. **Наступним етапом** нашої роботи визначаємо перевірку змісту, форм та методів хореографічної діяльності, під час застосування яких підвищується рівень естетичної розвиненості учнів початкової школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2 кн. - Кн. 1 : Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади : навч.-метод. видання / Бех Іван Дмитрович. – К. : Либідь, 2003. – 280 с.
2. Бутенко В. Г. Художньо-естетична освіта молоді та шляхи її модернізації / В. Г. Бутенко // Вісник Запорізького національного університету : зб. наук. ст. Серія : Педагогічні науки / голов. ред. Л. І. Міщик. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2005. – С. 18–23.
3. Герасимова И. А. Философское понимание танца / И. А. Герасимова // Вопросы философии. – 1998. – № 4. – С. 50–63.
4. Джола Д. М. Теорія і методика естетичного виховання школярів: Навчально-методичний посібник / Д. М. Джола, А. Б. Щербо ; Інститут змісту і методів навчання. – К. : ІЗМН, 1998. – 392 с.
5. Зязюн Л. Гуманістична парадигма освіти і виховання / Л. Зязюн // Вища освіта України. – 2002. – № 3. – С. 111–116.
6. Максименко С. Д. Загальна психологія : навч. посібник для студ. вузів / Максименко Сергій Дмитрович. – 2-ге вид. перероб. та доп. – К. : ЦНЛ, 2004. – 272 с.
7. Масол Л. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах України / Л. Масол // Шкільний світ. – 2002. – № 9. – С. 1–16.

УДК 3 73.3 : 37.091.3

РЕАЛІЗАЦІЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Деркач О.О., к. пед. н., доцент

Вінницький державний педагогічний університет ім. М.Коцюбинського

У статті здійснено ретроспективний аналіз соціокультурного потенціалу театрального мистецтва, досліджено актуальні проблеми залучення театрального мистецтва до навчально-виховного процесу початкової школи та представлено авторську методику формування системи ціннісних орієнтацій та оволодіння учнями соціальноприйнятними та культурнообумовленими формами взаємодії у процесі спонтанної художньо-творчої театральної діяльності.

Ключові слова: соціокультурний потенціал театрального мистецтва, форми та методи організації спонтанної художньо-творчої театральної діяльності молодших школярів, психокорекційна казка.

Деркач О.О. РЕАЛИЗАЦИЯ СОЦИОКУЛЬТУРНОГО ПОТЕНЦИАЛА ТЕАТРАЛЬНОГО ИСКУССТВА В УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ / Винницкий государственный педагогический университет им. М.Коцюбинского, Украина.

В статье осуществлен ретроспективный анализ социокультурного потенциала театрального искусства, изучен отечественный опыт театральной педагогической науки и практики. Представлена авторская модель формирования системы ценностных ориентаций и социокультурной компетентности младших школьников в процессе спонтанной творческой театральной деятельности.

Ключевые слова: социокультурный потенциал театрального искусства, формы и методы организации спонтанной творческой театральной деятельности младших школьников, психокорекционная сказка.

Derkach O.O. THE SOCIAL AND CULTURAL POTENTIAL OF THE THEATRE ART IN THE EDUCATION PROCESS OF ELEMENTARY SCHOOL / Vinnitsa State pedagogical university, Ukraine.

In the article the retrospective analysis of the social and cultural potential of the theatre art is determined; the actual problem of using of the theatre art in education process of elementary school are investigated. The author's method of formation of the value orientations and developing of sociocultural competence of the pupils during theatre acting is also reprezented in the article.

Key words **:** social and cultural potential of the theatre art, forms and methods of organizing creative and art theatre acting of the pupils of elementary school, the psychocorrection tale.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мистецтво як форма суспільної свідомості, що акумулює та культивує систему світоглядних уявлень та ціннісних орієнтацій людства, здавна вважалося унікальним засобом впливу на особистість. У художніх творах, які в концентрованому вигляді відображають цінності минулого і сучасного, явища довкілля розкриваються у всій динамічності і багатошаровості: від переживання до знання, від передчуття до ідеї, від підсвідомого до свідомого. Ця властивість мистецтва – виявляти за конкретикою життя глибинні таємниці Всесвіту, на думку О.Рудницької, є конче важливою для розвитку особистості. Саме мистецтво дає можливість людині піднятися від повсякденності до широких творчих узагальнень почуттів і думок, нагадати про гармонії, недосяжні системному аналізу [1].

Віддзеркалюючи елементи духовної та матеріальної культури різних епох, соціальні суперечності та світоглядні уявлення представників різних націй та народностей, мистецькі твори від покоління до покоління передавали морально-етичні, естетичні та правові норми, відображали кращі риси національного характеру. Яке ж місце в цьому процесі належало театральному мистецтву і яким чином можна скористатися досвідом попередніх епох у процесі формування соціокультурного досвіду молодших школярів – ось питання, що залишаються актуальними в умовах трансформації освітніх та культуротворчих парадигм.

Огляд наукової та методичної літератури останніх десятиліть показав, що питанням залучення театрального мистецтва до навчально-виховного процесу школи займалася значна кількість науковців та педагогів-практиків. Численні наукові праці висвітлюють проблеми підготовки вчителя до реалізації ідей театральної педагогіки (В.Абрамян, І.Зайцева, Л.Зімакова, Л.Дубина, О.Рудницька), залучення театрального мистецтва до навчально-виховного процесу з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності (Н.Вітковська, Д.Джола, А.Щербо) та виховання еколого-естетичного світогляду молодших школярів (О.Біда, Г.Тарасенко), розвитку творчих здібностей (М.Татаренко) та художнього виховання молодших школярів (З.Богуцький, Є.Калініна, О.Ліпіна, М.Ліпніцька, Н.Опаріна та ін.).

Та поза увагою сучасної школи, нажаль, нерідко залишається та надзвичайна влада театру над людськими душами, що визнавалася ще давніми греками – його виховний та соціокультурний потенціал, спроможність відновлення морального здоров'я людини, здатність сприяти оволодінню соціальноприйнятними та культурнообумовленими формами взаємодії на основі засвоєння загальнолюдських і національних духовних цінностей. Актуальність даного питання зумовило **мету даної публікації** – вивчення соціокультурного потенціалу театрального мистецтва у ретроспективному контексті та пошук ефективних форм та методів залучення театрального мистецтва до навчально-виховного процесу початкової школи з метою створення ефективних умов для оволодіння учнями соціальноприйнятними та культурнообумовленими формами взаємодії у процесі спонтанної художньо-творчої театральної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перші паростки театрального мистецтва (як і образотворчого, музичного чи хореографічного) – можна знайти ще за часів існування первісної людини. Верхній палеоліт – XXXV-X тис. до н.е. – це час народження мистецтва як специфічного засобу художнього осмислення та наступного відображення навколишнього світу. Його поява була величезним прогресом у пізнавальній діяльності людей, адже воно зміцнювало соціальні зв'язки, допомагало формуванню первісної общини, ставало засобом передачі життєвого досвіду.

Поява перших світоглядних уявлень та формування системи релігійних і міфологічних вірувань сприяло розвитку театрального мистецтва як синкретичного виду, коли різні форми та виражальні засоби не відокремлювалися та не протиставлялися, а взаємодоповнювали та посилювали один одного. Звернення до духів та богів супроводжувалося цілими ритуальними дійствами, в яких надзвичайно оригінально переплелися всі види мистецтв – починаючи із розпису тіла та ритуального посуду, декорування ритуального одягу, костюмованими перевдяганнями, декламацією релігійних текстів у поєднанні із музичним (інструментальним чи вокальним) супроводом та шаленими танцями навколо священного вогнища.

Та становленню і подальшому розвитку театрального мистецтва у тому форматі, у якому ми його звикли бачити сьогодні, сприяли свята давніх греків на честь бога життєдайних сил природи, покровителя дерев, квітів, виноградарства та виноробства – Діонісія. Починаючи з V ст. до н.е. театральні вистави стають невід'ємною частиною життя Стародавньої Греції. Театр стає школою виховання, де розглядаються питання не лише релігії, а й моралі, ідеології та політики. На театральній сцені давньогрецького театру розігрувалися події, що були значущими для кожного грека, зіштовхувалися яскраві особистості з надзвичайно сильними характерами. Вистави були „думою про життя", метою яких, як зазначав Г.Бояджиров, було формування ідеалів свідомої громадянської позиції та доблесті греків [2].

За театром визнавалася надзвичайна влада над людськими душами. Більша частина трагедій закінчувалася смертю головних героїв, та така трагічна розв'язка не залишала тяжкого відчуття відчаю. Навпаки, страждання та мужність героїв викликали щире захоплення у глядачів, вчили стійко та мужньо

зносити примхи долі, з гідністю віддавати своє життя на користь інтересів громади, зазначає В.Стратілатова [3].

Емоційне потрясіння, яке відчуває людина підчас перегляду трагедії, сприяє звільненню від обтяжуючих переживань і думок шляхом співчуття і співпереживання головним героям. „ *Катарсис*" – саме таким словом називає Арістотель це „трагічне очищення", яке було запорукою відновлення тілесного і морального здоров'я людини, звільнення душі від скверни та шкідливих пристрастей. Тож не дивно, що у „золотий вік" афінської демократії біднякам із державної скарбниці видавали гроші для перегляду вистав, оскільки вважали, що позбавляти людину такої можливості через скрутне матеріальне становище є несумісними із демократичними засадами суспільства. У дні Великих Діонісій в Афінах припинялися усі справи: зачинялися суди, боржники звільнялися від сплати боргів на весь час святкування. До перегляду вистав допускалися навіть жінки, діти та раби. Зафіксовані були випадки, коли в'язнів випускали із в'язниць, щоб вони могли звільнити свої душі від скверни та шкідливих пристрастей.

Вплив театру на формування соціальних орієнтирів людини не викликав сумніву і у наступні епохи. Основні його жанри – трагедія та комедія – продовжували своє існування протягом наступних півтори тисячі років, не зважаючи на далеко не завжди сприятливі умови свого існування. Звернення до античних традицій інсценізації історій про божественне народження сина божого та його чудесне воскресіння сприяло формуванню нового театрального жанру епохи Середньовіччя – церковної літургійної драми (містерії). Саме на античних зразках створювалися перші літературні трагедії та комедії епохи Відродження. Наслідуючи творчість античних авторів, створювали свої твори представники французької класичної драматургії (Расін, Мольєр, Корнель, Бомарше, Гольдоні). Протягом усього XIX, так само, як і XX століть, на усіх провідних європейських театральних сценах ставилися такі п'єси, як „Цар Едіп", „Електра" та „Антігона" Софокла, „Медея" Еврипіда, „Лісістрата" Арісто фана.

Чим же можна пояснити таку життєздатність театрального мистецтва? На думку дослідників, соціокультурна значущість мистецтва визначається здатністю художніх образів здійснювати вплив на внутрішній світ особистості, на формування її системи ціннісних орієнтацій та напрямки соціальної діяльності. „Мистецтво втягує в коло соціального життя найінтимніші і найособистіші складники нашої істоти", – зазначав Л.Виготський. Для цього мистецтво володіє значним арсеналом специфічних засобів, відсутніх в інших формах людської свідомості. Ідеологічні аспекти в художньому творі, будучи органічно вплетеними в тканину живих, зримих художніх образів, впливають на свідомість людини непомітно, як і на розум, почуття, волю.

Впливову дію мистецтва не завжди можна спостерігати під час його безпосереднього сприймання. Значно глибиннішими є "наслідки впливу" мистецтва, коли воно не лише здатне схилити людину до рішучих вчинків, а навіть викликати значні переміни в настроях, переконаннях і діях тих чи інших соціальних груп: "Мистецтво... ніколи прямо не народжує із себе тієї чи іншої практичної дії, воно лише готує організм до цієї дії" [4].

Огляд наукової та методичної літератури засвідчив, що питанням залучення театрального мистецтва до навчально-виховного процесу школи займалася значна кількість науковців та педагогів-практиків протягом усього минулого століття. З перших років Радянської влади театральна шкільна самодіяльність набуває великої популярності як серед учнів, так і вчителів: ще у 1918 році нарком освіти А.Луначарський порушує питання про „...введення у шкільну навчальну практику сценічних методів викладання (інсценування байок, віршів, оповідань, побутових сценок з життя наро ду тощо), організацію шкільного театру та створення спеціального театру для дітей з професійними акторами і репертуаром, який відповідає інтересам дитячих вікових груп". Окрім того, вводиться чотирирічна програма «Драматизація в школі першого ступеня », де особлива увага приділялас я творчому освоєнню школярами особливостей сценічної мови, роботі над діалогом, освоєнню основ пантоміми, інсценуванню в іршів та казок, організації самодіяльного театру ляльок тощо [5, с. 14] .

У повоєнні роки шкільні театри функціонували в багатьох школах країни та, починаючи з 60-х років, самодіяльних шкільних драматичних колективів ставало дедалі менше. Практично, дитяча театральна само діяльність перейшла до Палаців піонерів та різно манітних студій. Таким чином, як зазначає Н.Миропольська, мистецтво театру відій шло від школи. Залишилися тільки «культ походи» до театру – засіб, який аж ніяк не міг забезпечити повноцінну реалізацію соціокультурного потенціалу театрального мистецтва [6, с. 6 – 7].

В останні десятиліття минулого століття спостерігалося деяке пожвавлення інтересу педагогічної спільноти до питань залучення театрального мистецтва до навчально-виховного процесу школи. Та, значною мірою, ці дослідження стосувалися питань активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів під час уроків, художнього розвитку та розвиту творчих здібностей молодших школярів, виховання еколого-естетичного світогляду. Аналіз методичної літератури, що пропонується сьогодні вчителям початкової школи, дозволив виокремити два основних напрямки залучення театрального мистецтва до навчально-виховного процесу – у процесі класно-урочної та позакласної виховної роботи. Серед

традиційних форм, що найчастіше використовуються сьогодні вчителями, можна назвати: перегляд театральних вистав, організація та проведення театралізованих свят та ранків; дидактичний театр та театр природи; використання прийомів драматизації та інсценізації; проведення театралізова них сюжетно-рольових ігор та організація шкільного театрального гуртка.

Пошук нових форм залучення театрального мистецтва до навчально-виховного процесу початкової школи з метою формування системи ціннісних орієнтацій та оволодіння учнями оптимальними моделями взаємодії в соціумі, дозволив розширити спектр організаційних форм та методів навчально-виховної взаємодії. Синкретичність театрального мистецтва дозволяє задіяти різні сфери дитячої творчості – літературну, образотворчу, музичну та сценічну, що сприяє максимальній активізації дітей та забезпечує оптимальні умови для самореалізації у будь-якій з них. Пропонуємо вашій увазі авторську методику організації художньо-творчої діяльності молодших школярів засобами театрального мистецтва з метою формування їх соціокультурного досвіду.

В основі будь-якого театралізованого дійства, преш за все, лежить літературний твір. Враховуючи вікові особливості розвитку дітей молодшого шкільного віку, кращим жанром для театралізації, безумовно, є казка. Будь-яка казка, чи то народна, чи то авторська, орієнтована на певний соціально-педагогічний ефект: вона навчає, виховує, попереджає, надихає, наповнює вірою у власні сили та можливості, спонукає до діяльності. Та найбільший виховний потенціал, на нашу думку, мають психокорекційні казки, тобто казки, метою яких є опосередкований вплив на поведінку дитини (під корекцією в даному випадку розуміється „заміщення" неефективного стилю поведінки на більш продуктивний шляхом створення умов, за яких дитина свідомо замислилася б над деякими аспектами своєї поведінки, зазначає Т.Зінкевич-Євстігнєєва [7, с.87]).

Одним із кращих засобів актуалізувати процес особистісного та соціального становлення дитини є залучення її до процесу творення. Пропонуємо вашій увазі фрагмент психокорекційної казки Г.Смірнової, спроектовану на розвиток здатності прийняття інших, усвідомлення цінності кожної особистості (зокрема – у її неповторності та особливості), усвідомлення себе та свого місця в соціальній групі (класі), на розвиток емпатійних та рефлексивних вмінь, на формування в уяві дитини соціально прийнятних моделей поведінки у соціумі:

У великому й гарному лісі жив собі Їжачок. Та от біда - не було у нього друзів... Сміялися з Їжачка всі звірята через те, що він не такий пухнастий як вони. Глузували з нього, бо він маленький, сірий, колючий та на коротеньких ніжках. Ви навіть уявити собі не можете, які жахливі прізвиська вигадували для нього щодня Ведмедик, Білочка, Зайчик та інші звірята. А одного разу навіть вирили глибоку яму, накрили гілками та загорнули опалим листям . Покликали Їжачка гратися і заманили у пастку. Малий впав туди й дуже забив лапку. А наступного дня звірята ще дужче сміялися з Їжачка, адже він кульгав на хвору лапку, і його хода стала схожа на качину.

Образився Їжачок і пішов геть у гущавину ліс.. Йому було нестерпно боляче. Так боляче, що слізки наверталися на очі. Йшов він, йшов, та раптом зрозумів, що заблукав. Спробував визирнути через густу траву, щоб хоч якось шлях розгледіти. Та дарма - лапки ж коротенькі, та й сам він маленький. Кликати на допомогу було нікого. Адже друзів нема! ...

А звірятам було зовсім нічого робити. Бо зник той, з кого вони постійно глузували. Знущатися не було над ким, і недавні друзі геть пересварилися. Вони почали висміювати один одного.

„Чого-це ви з мене сміється?! - обурився Ведмедик. — Я ж не якийсь там Їжачок!". І раптом Ведмежа зрозуміло, та навіть здивувалося, якими влучними й точними були його слова. Саме в цю мить він опинився на місці Їжачка. „ Клишоногий! Клишоногий!" – продовжували глузувати Білочка та Заєць. „ Припиніть!" – у відчаї просив Ведмедик. Але звірята не вгамовувалися. Вони знайшли собі нову жертву для своїх розваг. Зрозумівши це, Ведмедик образився і пішов від них геть.

«Ось і немає в мене друзів, нікому я непотрібен» - сумував він. Сльози застилали йому очі. Він не помітив, як зачепився, впав і дуже боляче вдарився . „ Ой-ой-ой! Як боляче! Допоможіть!" – закричав Ведмедик. Але довкола було тихо-тихо. Ніхто не поспішав йому на допомогу. І знову він згадав Їжачка. Зрозумів, як тому було боляче й самотньо.

А тим часом Їжачок намагався відшукати дорогу додому. Побачивши Ведмедика, він дуже зрадів, що хоча б хтось нарешті зустрівся йому на шляху. „ Зараз і він почне з мене сміятися, що я такий незграбний та клишоногий", - подумав Ведмедик. Та Їжачок ... [7, с.99-100]

Ця казка, звичайно, має продовження. Але давайте зупинимося і уявимо, яким може бути продовження пригод головних героїв казки. Повірте, скільки дітей буде в класі, стільки буде і варіантів закінчення, тобто – моделей соціальної поведінки. Тож пропонуємо учням об'єднатися у групи, придумати закінчення казкової історії та презентувати однокласникам результати роботи.

Способи презентації можуть бути різноманітними, наприклад:

- *інсценізація* – театралізація на класній „сцені”, що потребує виготовлення елементів костюмів, масок та декорацій;

- *настільний* чи *пальчиковий театр* – потребує виготовлення персонажів настільного (пальчикового) театру *;*

- *слайдшоу* – виготовлення “слайдів” чи колажів, що ілюструватимуть розповідь дітей тощо.

В якому випадку діти, яким притаманні форми поведінки, що їх демонструють герої казки, усвідомлять її неадекватність – після звичайного прослуховування казки чи залучення до активної казкотворчої діяльності з пошуку ефективних моделей поведінки для своїх героїв? Відповідь очевидна.

Очевидним також є і те, що в межах традиційного 45-хв уроку створити оптимальні умови для проживання такої казково-фантастичної реальності доволі складно. Саме тут на допомогу прийдуть інтегровані форми організації навчального процесу: на уроці читання чи письма читаємо та придумуємо продовження казки, на уроках художньо-естетичного циклу – художня праця чи малювання – виготовляємо необхідний театральний реквізит та презентуємо результати роботи групи. Серед форм позакласної виховної роботи доречними стануть як гурткова робота (організація шкільного театрального гуртка), так і введення спецкурсу або своєрідного тренінгу з формування соціокультурної компетентності школярів.

Спостереження за дітьми під час виконання поставлених завдань засвідчило, що вони працювали залюбки та з інтересом: всіх учнів вдалося залучити до роботи – одні записували сюжет, інші – малювали, вирізали та клеїли фігурки. Використання одного й того ж казкового сюжету виявилося цікавим як для першокласників, так і для учнів четвертого класу. Діти допомагали один одному вирізати та розмальовувати фігурки, позичали ножиці та олівці, хвалились зробленими виробами тощо. Та найбільше задоволення виражали обличчя дітей під час програвання своєї казки виготовленими власноруч персонажами.

Не було жодного школяра, який би відмовився від роботи. Виявилося, що діти доволі серйозно підійшли до завдання завершення казкової історії. Слова, що звучали з вуст головних героїв, засвідчили глибоке включення дітей у ситуацію. Її проживання задіяло рефлексивні та емпатійні механізми, що визначають моральні орієнтири нашої поведінки. Пропонуємо Вашій увазі декілька фрагментів закінчень казки:

«Їжачок з Ведмедиком почали дружити. А Білочка із Зайчиком посварились між собою. Зайчик пішов до лісу шукати Їжачка з Ведмедиком. Він їх знайшов у полі. Вони грались. Тоді Зайчик каже: „Вибач мене, Їжачок”. І у Ведмедика попросив вибачення. І вони втрьох дружили. А потім і Білочка попросила вибачення і вони дружили всі разом.» (учні 1-В класу ЗОШ № 3 м. Вінниці)

«Їжачок дуже зрадів, коли побачив Ведмедика. Ведмедик допоміг Їжачку знайти дорогу додому і вони знову подружилися. Лисичці і Зайчику сало сумно і вони вирішили попросити пробачення у Ведмедика і Їжачка. А коли вони знову подружилися, Лисичка сказала: „Я так хочу до школи!”. „Завтра закінчуються канікули, а я ще не зробив уроки!” – сказав Їжачок. „То підемо всі разом робити уроки!” – сказала Лисичка і всі звірі пішли до Їжачка робити уроки.» (учні 1-РН класу ЗОШ № 32 м. Вінниці)

«Їжачок побачив, як він плаче Ведмедик, і спитав його:

- Чого ти плачеш?

- Інші сміються, бо я косолапий.

- Ну, давай я тобі допоможу, - сказав Їжачок.

Вони встали і пішли до звірів. А тут сніг сиплеться. Вони швидко побігли до звірів і сказали: «Давайте робити укриття». Тоді всі разом почали шукати листя, гілки та копати яму. Вони будували цілий день, а сніг йшов і йшов, і не закінчувався. Та все-таки вони побудували укриття і перечекали, доки сніг закінчився.

А коли вони вилізли, то Ведмедик сказав:

- А знаєте, коли робити разом, то завжди все виходить.

Так, справді. Тепер вони дружили, ніколи не сварились і не робили підлих вчинків..» (учні 4-РН класу ЗОШ № 32 м. Вінниці)

Після виступів всіх груп діти приймали участь в обговоренні даного уроку. Не викликало сумніву, що на запитання «Чи сподобалась вам казка?», всі діти дадуть одностайну відповідь «Так!». Та на запитання «Чого навчила нас ця казка?» навіть першокласники чітко і свідомо відповіли, що казка про самотнього Їжачка їх навчила «дружити, миритись, не обзиватись, не сваритися, не битися і вибачати». Аналіз дитячих творів та відповідей під час обговорення уроку дозволив констатувати, що організація спонтанної художньо-творчої діяльності учнів у процесі театралізації психокорекційної казки допоміг

закласти перші цеглинки у складному процесі формування соціокультурної компетентності першокласників, ф ормування системи світоглядних уявлень і поведінкових орієнтацій.

Висновок. Таким чином, експериментальне дослідження, проведене нами на базі кількох початкових класів кількох Вінницьких шкіл, дозволило констатувати, що театральне мистецтво залишається дієвим чинником розвитку суспільства, володіє невичерпним навчальним, розвивальним, виховним та соціалізуючим потенціалом. Саме театральне мистецтво, як ніяке інше, найкраще здатне зреалізувати такі цілі в умовах загальноосвітньої школи, оскільки являє собою нерозривну єдність із музичним, хореографічним, образотворчим та літературним мистецтвом, а також відповідає віковим особливостям психічного розвитку дітей молодшого шкільного віку. Потреба в грі та казці, в активному русі, в реалізації різноманітних соціальних ролей як ніде інше може бути задоволена під час театральної гри. Дитина отримує унікальну можливість знову стати творцем певної казково-фантастичної реальності: починаючи із створення сюжетної композиції, через виготов лення декорацій, ляльок і костюмів до авторського втілення на сцені, адже так, як вона відчуває цю роль, не відчує і не зіграє ніхто інший. Сюжети, що розігруються на шкільній театральній сцені, повинні стати „думою про життя", метою якої є формування системи ціннісних орієнтацій молодших школярів та ідеалів свідомого морального вибору, що й визначає рівень їх духовно-ціннісного виховання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рудницька О. Світоглядна функція мистецтва/ О. Рудницька // Мистецтво та освіта. – 2001. - № 3. – С.10-13.
2. Бояджиев Г. От Софокла до Брехта за сорок театральных вечеров/ Бояджиев Г. - М.: Просвещение, 1988.- 352 с.
3. Стратилатова В.П. Театр в Древней Греции и Древнем Риме/ В.П. Стратилатова // Детская Энциклопедия. - Т.12. Искусство.- М: Педагогика, 1977.- С. 427-429.
4. Выготский Л.С. Психология искусства/ Выготский Л.С. – М.: Искусство, 1986. – 573 с.
5. Апраксина О.А. Очерки по истории художественного воспитания в советских школах/ Апраксина О.А. – М., Акад. пед. Наук РСФСР, 1956г. – 224 с.
6. Театр у школі: Книга для вчителя / Упор. Н. Миропольська. – К.: Рад. школа, 1990. – 155 с.
7. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Практикум по сказкотерапии/ Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. - СПб.: Речь.- 2002.- 310 с.

УДК 371.11

ГОТОВНІСТЬ КЕРІВНИКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ

Зайцева В.В., заступник директора з навчально-виховної роботи

Макіївська загальноосвітня школі І-ІІ ступенів № 43

У статті здійснюється теоретичний аналіз поняття готовності керівника загальноосвітнього навчального закладу до організації педагогічної підтримки обдарованих учнів

Ключові слова: готовність, компетентність, компоненти готовності.

Зайцева В.В. ГОТОВНОСТЬ РУКОВОДИТЕЛЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ К ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПОДДЕРЖКЕ ОДАРЁННЫХ УЧАЩИХСЯ / Макеевская общеобразовательная школа № 43, Украина.

В статье осуществляется теоретический анализ понятия готовности руководителя общеобразовательного учебного заведения к организации педагогической поддержки одарённых детей

Ключевые слова: готовность, компетентность, компоненты готовности